

<https://doi.org/10.5817/RPT2018-1-3>

ÚSTAVNÍ SOUD POTVRZUJE JUDIKATURU NEJVYŠŠÍHO SOUDU V OBLASTI SDĚLOVÁNÍ DĚL VEŘEJNOSTI ODKAZEM

HELENA PULLMANNOVÁ¹

Soud: Ústavní soud České republiky
Věc: I. ÚS 578/15
Datum: 25. 10. 2017
Dostupnost: nalus.usoud.cz

1. SHRNUTÍ SKUTKOVÉHO STAVU

Stěžovatel² byl v době od 23. října 2010 do 15. ledna 2011 jediným majitelem a administrátorem volně přístupných internetových stránek, na kterých sděloval díla (epizody seriálů) veřejnosti metodou embeddovaného odkazu³ bez souhlasu osob oprávněných z práv autorských a práv souvisejících s právem autorským vztahujícím se k těmto dílům. Z této činnosti získával i majetkový prospěch prostřednictvím umístěné reklamy. Za uvedené období činil tento příjem 5.571,- Kč.

¹ Mgr. Bc. Helena Pullmannová – nastávající prezenční doktorská studentka na katedře občanského práva Právnické fakulty Masarykovy univerzity. Kontaktní e-mail: helena.pullmannova@mail.muni.cz

² Osobou „stěžovatele“ máme na mysli osobu zaujímající postavení v předcházejícím trestním řízení osoby podezřelé, osoby obviněné, odvolatele, osoby odsouzené i dovolatele.

³ „Podstatou metody vloženého kódu (tzv. *embeddingu*) je umožnit jinému, aby měl přístup k určitému obsahu (...) umístěnému na jiném místě kybernetického prostoru.“ Z odůvodnění rozhodnutí NS ze dne 29. května 2013, sp. zn. 5 Tdo 271/2013.

2. ŘÍZENÍ PŘED OBECNÝMI SOUDY

Za nezákonnost svého počínání byl stěžovatel odsouzen 27. února 2014 k trestu odnětí svobody v trvání 4 měsíců s odložením výkonu po zkušební dobu v trvání 20 měsíců za přečin porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi podle ustanovení § 270 odst. 1 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „trestní zákoník“), spáchaný v nepřímém úmyslu.⁴

Proti uvedenému rozhodnutí bylo odvolání stěžovatele dne 3. února 2015 odvolacím soudem zamítnuto jako nedůvodné.⁵ Obdobně bylo ukončeno řízení o dovolání u Nejvyššího soudu (dále jen „NS“) dne 12. listopadu 2014.⁶ NS ve svém rozhodnutí pracoval s následující argumentací.

Stěžovatel uvedl v dovolání celkem čtyři námitky, a to (i) nerespektování aktuální⁷ judikatury Soudního dvora Evropské unie (dále jen „SDEU“) ve věci sdělování děl veřejnosti umístováním odkazů na internetu, (ii) použití znaleckého posudku jako důkaz v trestním řízení, byť byl vypracován před zahájením trestního stíhání, (iii) nedostatečné prokázání viny znaleckým posudkem pro nedostupnost děl, na něž bylo odkazováno, v době jeho vypracování a (iv) porušení zásady ultima ratio absencí předchozí výzvy ze strany České protipirátské unie k ukončení závadné činnosti, která ve věci podala trestní oznámení. Ze čtyř uplatněných námitek zhodnotil NS jen první a poslední jako podřaditelné pod taxativně uvedené (a uplatněné) dovolací důvody § 265b zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů. V odůvodnění rozhodnutí se však vyjádřil i k ostatním námitkám, které hodnotil jako ná-

⁴ Rozhodnutí Městského soudu v Brně ze dne 27. února 2014, sp. zn. 9 T 310/2013. Pro doplnění lze uvést, že poškození nositelé majetkových práv autorských a práv souvisejících s právem autorským byli se svým nárokem na náhradu škody odkázáni do civilního řízení.

⁵ Rozhodnutí Krajského soudu v Brně ze dne 29. dubna 2014, č. j. 8 To 145/2014-227, ve spojení s doplňujícím usnesením ze dne 3. února 2015, č. j. 8 To 41/2015-282.

⁶ Usnesení NS ze dne 12. listopadu 2014, sp. zn. 5 Tdo 1136/2014.

⁷ Řízení o dovolání probíhalo od dubna do listopadu roku 2014. Rozsudek SDEU ze dne 8. září 2016 ve věci C-160/15, GS Media BV proti Sanoma Media Netherlands BV a další (dále jen „rozhodnutí GS Media“), tak nemohlo být stěžovatelem v jeho podání ani NS v rozhodnutí o věci zohledněno.

mitky skutkové povahy. Vycházel přitom z již ustálené rozhodovací praxe NS a Ústavního soudu (dále jen „ÚS“).⁸

K první námitce zdůraznil NS zejména její nepřiléhavost. Stěžovatel odkazoval na rozhodnutí C-466/12 Nils Svensson a další proti Retriever Sverige AB (dále jen „rozhodnutí Svensson“)⁹, které kvalifikuje jednání žalovaného jako neoprávněné sdělování díla veřejnosti za podmínky, je-li sdělováno „nové veřejnosti“, veřejnosti nezamýšlené při rozhodnutí osoby oprávněné z práv autorských dílo zveřejnit, či udělit licenci k zveřejnění určitým způsobem, a rozhodnutí C-348/13 BestWater International GmbH proti Michael Mebes a Stefan Potsch (dále jen „rozhodnutí BestWater“)¹⁰, kde Soudní dvůr dospěl k závěru, že embeddovaný odkaz nepředstavuje sdělování díla veřejnosti, chybí-li zde „nová veřejnost“ ve smyslu rozhodnutí Svensson či není sdělováno dílo pomocí „nové technologie“¹¹. Obě tato rozhodnutí však řeší otázku sdělování díla, které již bylo určitým způsobem oprávněně zveřejněno a sdělováno veřejnosti na internetu. Stěžovatel v tomto případě ale odkazoval na díla umístěná na internetu zjevně neoprávněně, což je potřeba v rozhodnutí soudů zohlednit.

Čtvrtou námitku považoval NS za nedůvodnou a zároveň irelevantní pro dlouhodobost a soustavnost protiprávního jednání stěžovatele. Též konstatoval, že rozhodnutí „o tom, zda jde o čin, který s ohledem na zásadu subsidiarity trestní represe není trestným činem z důvodu nedostatečné společenské škodlivosti případu, se uplatní za předpokladu, že posuzovaný skutek z hlediska spodní hranice trestnosti neodpovídá běžně se vyskytujícím trestným činům dané skutkové podstaty“¹² dle sjednocujícího stanoviska¹³ NS k této otázce.

⁸ Viz podrobné vyjádření a citace řady rozhodnutí NS a ÚS v odůvodnění usnesení NS ze dne 12. listopadu 2014, sp. zn. 5 Tdo 1136/2014.

⁹ Rozsudek SDEU ze dne 13. února 2014 ve věci C-466/12, Nils Svensson a další proti Retriever Sverige AB.

¹⁰ Usnesení SDEU ze dne 21. října 2014 ve věci C-348/13, BestWater International GmbH proti Michael Mebes, Stefan Potsch.

¹¹ Za sdělování díla veřejnosti lze např. považovat sdělování díla prostřednictvím sítě Internet, bylo li dílo dříve sdělováno výlučně za pomoci kabelového vysílání.

¹² Závěr odůvodnění usnesení NS ze dne 12. listopadu 2014, sp. zn. 5 Tdo 1136/2014.

¹³ Stanovisko trestního kolegia NS k výkladu ustanovení § 12 odst. 2 trestního zákoníku o zásadě subsidiarity trestní represe, včetně výkladu pojmu společenská škodlivost činu a výkladu aplikace principu *ultima ratio* ze dne 30. ledna 2013, sp. zn. Tpjn 301/2012.

3. ARGUMENTACE STĚŽOVATELE

Podaná ústavní stížnost operuje s obdobnými námitkami, které již byly uplatněny v řízení o dovolání. Jedná se o (i) nerespektování judikatury SDEU, (ii) nezpřístupnění kopie DVD nosiče obsahujícího kód internetových stránek, na základě kterého byl vypracován znalecký posudek a (iii) procesní pochybení v provádění a hodnocení tohoto důkazu.

V prvních dvou námitkách spatřuje stěžovatel porušení svého práva na spravedlivý proces, a to porušením zásady rovnosti stran. K třetí námitce stěžovatel uvedl, že znalecký posudek a následně i výslech znalce neprokázal, že by odkazy na díla umístil na internetové stránky on, ani že byly odkazy v inkriminované době vymezené obžalobou funkční a zda tak byla dostupná celá díla, či jen jejich části. V tomto postupu soudu tak stěžovatel spatřuje porušení principu presumpce neviny, zákonnosti procesu, zásady rovnosti stran, a tedy svého základního práva na soudní ochranu a spravedlivý proces.

Stěžovatel uvedl také výhradu k odůvodnění zamítavého rozhodnutí odvolacího soudu, který uvedl, že není oprávněn měnit hodnocení provedených důkazů soudem prvního stupně jen proto, že by případně hodnotil tyto důkazy jinak. Uvedené považoval stěžovatel za popření zásady dvojinstančnosti řízení a porušení svého práva na účinný opravný prostředek.

4. ÚVAHY ÚSTAVNÍHO SOUDU

ÚS se nejprve vypořádal s otázkou přípustnosti ústavní stížnosti. Zde uvedl, že stížnost byla podána včas, oprávněnou a řádně zastoupenou osobou, po vyčerpání všech zákonných procesních prostředků k ochraně dotčených práv a k jejímuž projednání je ÚS příslušný.¹⁴ Ústavní stížnost tak byla shledána za přípustnou.

K první námitce stěžovatele ÚS stručně a přehledně zopakoval argumenty NS rozhodnutím Svensson a rozhodnutím BestWater. Tyto pak dále doplnil o závěry dovozené z rozhodnutí GS Media ze září roku 2016, kde je za sdělování díla veřejnosti považováno odkazování na díla volně dostupná

¹⁴ Bod 11 anotovaného rozhodnutí.

na jiné internetové stránce v případě, že tato díla jsou zde sdělována neoprávněně a osobě odkazující je nezákonnost jednání odkazované osoby zřejmá, či ji lze z okolností rozumně předpokládat.¹⁵ Přičemž odkazuje-li osoba na takto sdělovaná díla (jinou osobou) za účelem zisku, je zde znalost o povaze neoprávněného sdělování první osobou presumována.¹⁶

Na základě těchto rozhodnutí ÚS přehledně uvádí, že „lze identifikovat čtyři různé situace, které mohou nastat při odkazování na chráněná díla dostupná na internetových stránkách. V prvním případě jde o odkazování na díla oprávněně zveřejněná na odkazované stránce, kdy nejde o sdělování díla ve smyslu směrnice¹⁷. V druhém případě jde o odkazování na chráněná díla neoprávněně zveřejněná na příslušné internetové stránce, která jsou však pro stejnou veřejnost oprávněně zveřejněná na jiné internetové stránce; ani v tomto případě nejde o sdělování díla. Ve třetím případě jde o odkazování na chráněná díla neoprávněně zveřejněná, která ani nejsou oprávněně zveřejněna jinde, odkazování je však prováděno nikoli za účelem dosažení zisku osobou, která nevěděla nebo nemohla rozumně vědět o protiprávní povaze zveřejnění těchto děl. Ani v tomto případě nejde o sdělování veřejnosti. Pokud je však na internet odkaz na chráněné dílo, které nebylo oprávněně na internetu sděleno veřejnosti, vložen osobou, která ví nebo mohla rozumně vědět o protiprávní povaze zveřejnění těchto děl a nemá k tomu souhlas vykonavatele majetkových práv autorských, jde o neoprávněné sdělování veřejnosti ve smyslu směrnice. Byl-li pak takový odkaz zveřejněn za účelem dosažení zisku, vědomost o protiprávní povaze zveřejnění díla je presumována.“¹⁸

Jelikož se tedy jedná o výklad unijního práva podaný SDEU, které bylo implementováno do § 18 autorského zákona, je ÚS tímto výkladem vázán.

¹⁵ Bod 16 anotovaného rozhodnutí.

¹⁶ Tamtéž.

¹⁷ Směrnice Evropského Parlamentu a Rady (ES) č. 2001/29 ze dne 22. května 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti, která byla implementována do zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „autorský zákon“).

¹⁸ Bod 17 anotovaného rozhodnutí. Tyto závěry reflektuje také tabulka *Linking after GS Media*, C 160/15 volně dostupná z: <https://ipkitten.blogspot.com/2016/09/linking-after-gs-media-in-table.html>

5. ROZHODNUTÍ ÚSTAVNÍHO SOUDU

Na základě výše uvedeného ÚS dospěl k závěru, že ústavně zaručená práva stěžovatele nebyla porušena. Rozhodnutí obecných soudů vychází z relevantních zákonných ustanovení a obsahují odůvodnění, která nevykazují nedostatky dosahující intenzity nutné k tomu, aby se ÚS zabýval věcí meritorně.¹⁹

ÚS také uvedl, že je zřejmé z předcházejícího trestního řízení, že stěžovatel odkazoval na internetových stránkách na díla neoprávněně zveřejněná, přičemž tak činil za účelem dosažení zisku.²⁰ Vědomost o neoprávněnosti zveřejnění odkazovaných děl je přitom za těchto okolností presumována. Jeho jednání tak lze kvalifikovat za neoprávněně sdělování děl veřejnosti.²¹ Jelikož k zásahu do autorských práv a práv souvisejících s právem autorským navíc došlo v nikoli nepatrném rozsahu, ÚS uzavřel, že byly naplněny formální znaky skutkové podstaty přečinu § 270 odst. 1 trestního zákoníku a v odsouzení stěžovatele tak nelze spatřovat porušení jeho základních práv.²²

K námitce stěžovatele o nezpřístupnění kopie DVD, který byl podkladem pro vypracování znaleckého posudku, ÚS uvedl, že se nejednalo v trestním řízení o stěžejní důkaz.²³ Znepřístupnění kopie DVD ÚS obecným soudům sice vytkl zároveň ale uvedl, že stěžovateli byli známy všechny rozhodné skutečnosti obsažené na předmětném DVD a svých práv tak mohl využít v relaci ke znaleckému posudku, který byl pro něj dostupný.²⁴ „*Ani zde tedy nelze shledat procesní nedostatky dosahující intenzity nutné k tomu, aby se Ústavní soud věcí meritorně zabýval.*“²⁵

Ostatními námitkami stěžovatele se ÚS nezabýval, protože se jednalo jen o pokračující polemiku s názory obecných soudů, přičemž tyto byly již

¹⁹ Bod 14 anotovaného rozhodnutí.

²⁰ Bod 19 anotovaného rozhodnutí.

²¹ Tamtéž.

²² Tamtéž.

²³ Bod 20 anotovaného rozhodnutí.

²⁴ Tamtéž.

²⁵ Tamtéž.

dostatečně vypořádány v napadených rozhodnutích.²⁶ V jejich vypořádání následně ÚS neshledal porušení základních práv stěžovatele a na závěry zde obsažené v podrobnostech odkazuje.²⁷

6. REFLEXE ROZHODNUTÍ

Hmotněprávním závěrům ÚS a zejména přehledné klasifikaci situací, kdy lze považovat jednání odkazující osoby za sdělování děl veřejnosti, a kdy již nikoli, nelze ničeho vytknout.

Stejně lze říci i o procesní stránce věci a k závěrům ÚS o nepotřebnosti vyjádření se k „ostatním námitkám stěžovatele“ pro obsáhlá odůvodnění předcházejících rozhodnutí obecných soudů. NS se totiž ve svém rozhodnutí o odmítnutí dovolání pro nedůvodnost vyjádřil zevrubně nad rámec své povinnosti i k uplatněným skutkovým námitkám stěžovatele o porušení zásady zákonnosti řízení při obstarání a zásady *in dubio pro reo* při hodnocení důkazu v podobě znaleckého posudku vypracovaného na základě DVD nosiče obsahujícího internetové stránky, jejichž prostřednictvím mělo k protiprávnímu jednání dojít. V souhrnu však NS správně uvádí, že není oprávněn přezkoumávat předcházející řízení po skutkové ani procesní stránce, je-li jako dovolací důvod uplatněno nesprávné hmotněprávní posouzení dle § 265b odst. 1 písm. g) trestního zákoníku.

Anotované usnesení ÚS tak potvrzuje ustálenou judikaturu NS v oblasti trestního postihu neoprávněného sdělování děl veřejnosti prostřednictvím sítě Internet.²⁸ Základním východiskem pro závěry obou soudů představují zmíněná rozhodnutí SDEU.

²⁶ Bod 21 anotovaného rozhodnutí.

²⁷ Tamtéž.

²⁸ Např. rozhodnutí NS ze dne 27. února 2013, sp. zn. 8 Tdo 137/2013, rozhodnutí NS ze dne 12. března 2013, sp. zn. 5 Tdo 196/2014, rozhodnutí NS ze dne 29. května 2013, sp. zn. 5 Tdo 271/2013, přičemž zde nastíněné rozlišování prostého odkazování a užívání embeddovaných odkazů pro zodpovězení otázky (ne)sdělování děl veřejnosti bylo překonáno rozhodnutím BestWater. Vývoj judikatury NS ve vztahu k právě citovaným rozhodnutím SDEU přehledně uvádí usnesení Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 16. ledna 2017, sp. zn. 33 T 54/2016. K vyčíslování ušlého zisku za neoprávněné sdělování děl veřejnosti vizte rozhodnutí NS ze dne 8. října 2014, sp. zn. 5 Tdo 171/2014.

ÚS ale přistupuje – obdobně jako NS – k závěrům SDEU v oblasti sdělování děl veřejnosti čistě strojově, nekriticky a závěry SDEU pouze aplikuje na zjištěný skutkový stav, aniž by k nim zaujal vlastní stanovisko, blíže je analyzoval či kriticky hodnotil jednotlivé myšlenky v rozhodnutích obsažené, čímž by mohl podstatně přispět do odborné diskuse na toto téma již jen argumentem *ad verecundiam*. Nicméně i stávající stav práce ÚS s judikaturou SDEU je v tomto případě přínosný, protože ÚS dokázal přehledně shrnout určující kritéria situací a jim odpovídající závěry o oprávněnosti či neoprávněnosti takového jednání, které mohou při sdělování děl veřejnosti nastat. Takový postup tak poskytne jasné a užitečné vodítko pro rozhodování obecným soudům v této problematice.

Pozitivně lze hodnotit také použití závěrů judikatury SDEU v oblasti odkazování i na jiné druhy děl než jen na druhy dotčené v rozhodnutí Svensson (novinové články), rozhodnutí BestWater (konkrétní video na platformě youtube.com) a rozhodnutí GS Media (fotografie). Rozhodnutím obecných soudů a ÚS tak došlo explicitně k rozšíření aplikace těchto závěrů i na (neoprávněné) sdělování jednotlivých epizod seriálů veřejnosti.²⁹

Aktuální judikaturu SDEU reflektuje NS v oblasti porušování autorských práv online i nadále, a to např. na poli sdělování děl veřejnosti prostřednictvím peer-to-peer sítí.³⁰ Reflektuje tak závěr SDEU o dovozování odpovědnosti nejen uživatelů těchto platforem, ale i jejich samotných provozovatelů, dochází-li v určité míře k zásahu do obsahu sdíleného uživateli této platformy např. vytvořením tematických rejstříků a kategorií pro systematické uspořádání tohoto obsahu.³¹

Toto dílo lze užít v souladu s licenčními podmínkami Creative Commons BY-SA 4.0 International (<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode>).

²⁹ Bod 1 anotovaného rozhodnutí.

³⁰ Vizte rozhodnutí NS ze dne 5. března 2014, sp. zn. 5 Tdo 120/2014, či rozhodnutí NS ze dne 18. října 2017, sp. zn. 5 Tdo 1167/2017, reflektující rozhodnutí SDEU ze dne 14. července 2017 ve věci C-610/15, Stichting Brein proti Ziggo BV, XS4ALL Internet BV (dále jen „rozhodnutí Ziggo“).

³¹ Bod 39, 47-48 rozhodnutí Ziggo.